

**Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи
Інститут держави і права ім. В. М. Корецького
Юридичний факультет Київського національного університету імені
Тараса Шевченка
Українська спілка підприємців малого та середнього бізнесу
Адвокатське об'єднання "Василь Костицький і Партнери"
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
Академії правових наук України**

**МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС
(ПРАВО, ДЕРЖАВА, ЕКОНОМІКА)**

економіко-правовий
науково-практичний журнал

№ 1-2 (56 - 57)
2014

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПРАВА І ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА	3
Костицький В.В. Соціолого-правові засади організації судової влади.....	3
Обрізко І. Історико-теоретичні питання становлення адміністративної юстиції в Україні 0	
Перчеклій І. Форми реалізації права власності Українського народу на природні ресурси.....	19
Сопільник Р.Л. Європейський досвід оцінки якості суду	23
Спаська М.О. Щодо проблем становлення інформаційного суспільства в Україні	28
Циганчук Н.А. Проблеми судового захисту профспілками прав та інтересів своїх членів	33
Чеховська І.В. Концептуальний підхід до адміністративно-правового забезпечення державної сімейної політики в Україні: напрями формування.....	39
Шишка Р.Б. Щодо відповідальності у цивільному праві	46
ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ	51
Боярська З.І. Актуальні проблеми екологічного оподаткування цивільної авіації в контексті правових ініціатив Європейського Союзу	51
Горкава В.В. Гарантії реалізації права на захист на стадії порушення адміністративної справи.....	57
Григорович Р.В. Система законодавства України у галузі використання і охорони питної води і водопостачання.....	62
Костицький В. Законодавче регулювання функцій НБУ і проблема його незалежності ...	75
Гордійчук М.В. Електронний цифровий підпис як забезпечувальний елемент електронного документообігу	84
Кулянда М.І. Апеляційний перегляд судових рішень: діяльність сторін кримінального провадження.....	89
Лаговська Н.В. Роль та місце єдиного соціального внеску в системі соціального забезпечення.....	93
Лапчак І. Правова природа державного контролю за використанням та охороною лісів в Україні	97

Для більшості обвинувачених суворий вирок на тривалий термін ізоляції – життєва катастрофа, крах надій, втрачаючи волю на тривалий строк, людина по суті прощається із самим життям, втрачає його зміст.

Основна частина апеляційного провадження для обвинуваченого – це судові дебати. Якщо обвинувачений подав апеляційну скаргу, то він першим виступає в судових дебатах та першим має право на репліку після них. Виголошуючи свою промову, обвинувачений аналізує версію події, що розглядається, намагаючись сприятливо вплинути на результат рішення суду у власних інтересах, спростовує факти, які відстоює прокурор, викладає свої аргументи щодо можливого покарання чи виправдання. Мета судової промови обвинуваченого – впевнено, аргументовано вплинути на внутрішнє переконання колегії суддів.

Висновки: Оже, в судовому апеляційному кримінальному провадженні можемо констатувати різновидність форм діяльності його учасників, це і підтримання обвинувачення, захист, що знаходять свій прояв у виступах, запитаннях Прокурор, підтримуючи в апеляційному провадженні державне обвинувачення, надає докази, бере участь в їхньому дослідженні, вибудовує модель подій та представляє свої умовиводи колегії суддів щодо застосування кримінального закону та міри покарання відносно обвинуваченого, сприяє встановленню об'єктивної істини у кримінальному провадженні. Захисник і обвинувачений в апеляційному провадженні погоджують свою позицію, між ними виникають довірчі стосунки, стосунки позиційної солідарності, що теж направлено на пошук справедливості у провадженні.

Література

1. Юридическая психология : терминологический словарь / сост. : А. М. Бандурка, В. С. Венедиктов, А. В. Тимченко и др. / под ред. А. М. Бандурки. – Х. : Тимченко, 2005. – 432 с.
2. Корж В. Проблеми вдосконалення повноважень прокурора, судді у кримінальному судочинстві / В. Корж // Право України. – 1997. – № 10. – С. 93–95.
3. Рогатюк І. В. Обвинувачення у кримінальному процесі України : [монографія] / І. В. Рогатюк. – К. : Атіка, 2006. – 160 с.
4. Михайленко О. Р. Провадження кримінальних справ у суді : [конспект лекцій] / О. Р. Михайленко. – К. : КДУ, 1992. – 116 с.
5. Остапеч В. Співвідношення понять «державне обвинувачення» та «кримінальне переслідування» у проекті кримінального процесуального кодексу України / В. Остапеч // Вісник Національної академії прокуратури України – К., 2009. – № 2. – С. 114–119.
6. Шумський П. В. Прокуратура України : [підруч.] / П. В. Шумський – К. : Вентурі, 1998. – 340 с.
7. Ірхін Ю. Б. Формування концептуального підходу до визначення критеріїв професійно психологічного відбору кандидатів на керівні посади органів внутрішніх справ відповідно до сучасних вимог / Ю. Б. Ірхін // Проблеми загальної та педагогічної психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України [за ред. Максименка С. Д.]. – К. : ГНОЗИС, 2004. – Т. VI. – Випуск 4. – С. 122–133.
8. Юридическая психология : терминологический словарь / сост. : А. М. Бандурка, В. С. Венедиктов, А. В. Тимченко и др. / под ред. А. М. Бандурки. – Х. : Тимченко, 2005. – 432 с.
9. Варфоломеева Т. В. Криминалистика и профессиональная деятельность защитника / Т. В. Варфоломеева. – К. : Вища школа, 1987. – 152 с.
10. Кисенский И. М. Судебные речи по уголовным делам / И. М. Кисенский. – М., 1991. – 609 с.
11. Плевако Ф. Н. Избранные речи / Ф. Н. Плевако. – М., 1993. – 544 с.
12. Бохан В. Ф. Коллективное убеждение суда и процесс его формирования / В. Ф. Бохан // Вопросы судебной психологии. – Минск : Изд.-во Белорус. ун-та, 1972. – Вып. 2. – С. 43–60.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Лаговська Н.В.

(здобувач Національного університету ДПС України)

Анотація. У статті розкрито роль соціального забезпечення в сучасних умовах. Досліджено єдиний соціальний внесок, його нарахування та утримання. Проаналізовано законодавчу базу, що регулює єдиний соціальний внесок.

Ключові слова: соціальне забезпечення, соціальне страхування, єдиний соціальний внесок.

Аннотация. В статье раскрыто роль социального обеспечения в современных условиях. Исследовано единый социальный взнос, его начисление и удержание. Проанализировано законодательную базу, регулирующую Единый социальный взнос.

Ключевые слова: социальное обеспечение, социальное страхование, единый социальный взнос.

Summary The article reveals the essence and the role of social insurance in the modern world. Displaying the only social contribution of his detention and charges. The characteristic changes of legislative materials and tasks of social insurance, sources of funds and areas of social insurance fund.

Key words: social insurance, the single social tax, social security.

В сучасних умовах політичного та економічного розвитку України, яка стала на шлях розбудови соціальної правової держави, особливої актуальності набирає роль держави в соціальному захисті населення, оскільки ці умови характеризуються незвичайно високим рівнем соціальних ризиків: при одержанні належної медичної допомоги та якісної професійної освіти, втрати місця роботи, підвищення вартості життя тощо. Фінансова база реалізації соціального захисту громадян України залежить не тільки від рівня розвитку економіки, на основі чого формується бюджет, але і від нормативно-правової бази забезпечення соціальної політики держави. Тому, в період трансформації суспільно-економічних відносин в державі, виникла необхідність реформування правової бази системи забезпечення соціального захисту громадян України.

Результатом (одним із наслідків) такого реформування стало прийняття Податкового Кодексу України [2] і Закону України «Про облік та збір єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні»[3]. Набрання чинності вищезазначених законодавчих актів передбачало розв'язання низки проблем щодо справляння соціальних зборів, зокрема нарахування, утримання та розподіл єдиного соціального внеску. Проте всі проблеми вони не зняли, що зумовлює необхідність подальшого дослідження в цьому напрямку.

Дослідженням проблеми реформування системи справляння соціальних внесків займаються багато вітчизняних вчених, зокрема: Белінська О., Бастричев В., Бровенко М., Василенко Л., Внукова В., Григораш Т., Зайчук Б., Кузьминчук Н., Конопліна Ю., Кузьмич Н., Максимчук Є., Масленникова Т., Мельник С., Мних М., Полозенко Д., Сидорчук А., Скуратівський В., Скотаренко А., Шаварина М., Шаманська Н., Шахов В., Юрій С. та ін.

Розвиток державного соціального забезпечення в своїх роботах досліджували і іноземні вчені, зокрема: Н. Шелємєх, К. Еспін-Андерсен і Дж. Е. Кольберг.

Однак ряд питань залишаються не дослідженими повністю. Зокрема питання ролі та місця єдиного соціального внеску в системі соціального забезпечення залишилось недостатньо розкритим та обґрунтованим, тому воно потребує більш детального подальшого дослідження.

Метою статті є аналіз законодавчо закріплених змін в системі загальнообов'язкового державного соціального забезпечення.

Соціальне забезпечення є одним із основних інструментів впровадження державою соціальної політики. Воно реалізується на двох рівнях – соціального страхування та соціальної допомоги.

Право громадян України на соціальний захист закріплено в статті 46 Конституції України. Одним із засобів реалізації цього права є загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також добровільне соціальне страхування в страхових компаніях, що мають ліцензії Національного комітету фінансових послуг України.

Соціальне страхування є необхідною частиною механізму системи захисту в соціальній ринковій економіці і дозволяє розбудовувати громадянське суспільство. Цей інститут забезпечує стабільність економічних процесів враховуючи різносторонні інтереси населення.

Налагоджена системи соціального страхування є одним із проявів цивілізованого громадянського суспільства. Соціальне страхування дозволяє працівникам почувати себе більш захищеними, що в свою чергу впливає на підвищення ефективності діяльності підприємства, продуктивності праці та прибуток [8].

Соціальне страхування дає можливість суспільству вирішити наступні завдання:

- акумулювати кошти в спеціалізованих фондах, з яких покриваються витрати, пов'язані з утриманням непрацездатних осіб;
- забезпечити механізм відтворення трудових ресурсів;
- забезпечити непрацюючих членів суспільства матеріальною підтримкою на належному рівні;

- підвищити життєвий рівень різних соціально незахищених верст населення України [14, с. 26].

Проведення податкової реформи в Україні викликало необхідність і проведення реформи у системі соціального страхування.

З 2011р. проводяться відповідні заходи щодо формування системи внесків на державне пенсійне страхування та загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Вони не входять до складу податкової системи, але суттєво впливають на загальний рівень податкового навантаження на заробітну плату, що в свою чергу впливає на обсяг надходжень податку з доходів фізичних осіб до місцевих бюджетів.

Однією із складових реформування системи внесків на державне пенсійне страхування та загальнообов'язкове соціальне страхування стало впровадження єдиного соціального внеску, який утримується із зарплати найманих працівників і нараховується на фонд оплати праці та сплачується роботодавцями.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за даними видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [3, ст.1]. Обчислення єдиного соціального внеску здійснюється на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких проводиться нарахування.

Порядок взяття на облік та зняття з обліку в органах Пенсійного фонду України платників єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування регулюється Постановою правління ПФУ № 27 від 09.2010р., та Постановою правління ПФУ затвердженої 08.10.2010 р. «Положення про Державний реєстр загальнообов'язкового державного страхування» і покладено на Пенсійний фонд України [8,11].

Крім цього, Пенсійний фонд України отримав право:

- звертатись до господарського суду з вимогою порушення справи про банкрутство платника єдиного соціального внеску;
- вилучати у підприємств-платників документи, що підтверджують зменшення розмірів заробітної плати та інших виплат, з яких розраховується єдиний соціальний внесок;
- у випадку виявлення порушень при нарахуванні та сплаті єдиного соціального внеску звертатись до правоохоронних органів.

Контроль за грошовими надходженнями також покладено на Пенсійний фонд України, так як у нього сформована розгалужена система збору цих коштів, та наявне необхідне технічне забезпечення.

Взяття на облік страхувальників здійснюється за місцезнаходженням страхувальника (фізичної особи чи приватного підприємця) за даними з реєстраційної картки, наданими державним реєстратором. Облік платників здійснюють місцеві органи Пенсійного фонду України. На Фонд соціального страхування від нещасних випадків покладається обов'язок подати в Пенсійний фонд інформацію про віднесення кожного конкретного платника єдиного внеску до класу професійного ризику виробництва.

Єдиний соціальний внесок перераховується на рахунки Пенсійного фонду, які відкриті в органах Державного казначейства.

Відповідно до «Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» розрахунок здійснюється в межах максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, що складає п'ятнадцять розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб [9].

Згідно закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» встановлено різні розміри нарахування і утримання

єдиного внеску для кожної складової бази нарахування: заробітна плата, винагороди за цивільно-правовими договорами, допомоги по тимчасовій втраті працездатності [3]. Розподіл сум єдиного внеску між фондами державного соціального страхування теж залежить від того, яка саме виплата була базою для нарахування та утримання єдиного внеску.

Єдиний соціальний внесок утримується із зарплати (виплат, які входять до фонду оплати праці) в розмірі 3,6%; із заробітної плати держслужбовців і науковців утримується 6,1%; з цивільних угод про виконання робіт та надання послуг – 2,6%; з допомоги по тимчасовій втраті працездатності – 2%. Нарахування єдиного соціального внеску для роботодавців становлять від 36,76% до 49,7% залежно від класу професійного ризику виробництва. Для допомоги з тимчасової втрати працездатності нарахування єдиного соціального внеску становлять 33,2%. Бюджетні установи і організації сплачують єдиний внесок у розмірі 36,3% від фонду оплати праці.

Зазначимо, що введення єдиного соціального внеску дозволило значно зменшити кількість документів, що засвідчують перерахування страхових внесків до різних державних цільових фондів, покращився документообіг.

Позитивним також є те, що для визначення страхового стажу використовується категорія мінімального страхового внеску, яка передбачає використання не лише періоду сплати внесків, а й їхнього розміру.

Однак, складним і не зрозумілим залишається механізм визначення величини мінімального страхового внеску.

Не зручним залишається процес виплати допомоги з тимчасової втрати працездатності працівникам, хвороба яких триває більше 5 днів. Допомога виплачується тільки тоді, коли роботодавець звернеться до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності і представить заявку-розрахунок. Тільки тоді Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності протязі 10 днів перерахує кошти для матеріальних виплат.

Фондом соціального страхування надаються такі види матеріального забезпечення та соціальних послуг:

- допомога в зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- допомога у зв'язку з вагітністю та пологами;
- допомога на поховання.

Також зазначимо, що адміністрування всіх соціальних внесків Пенсійним фондом України може призвести до порушення прав працедавців і профспілок. Адже це єдиний фонд, який керується виключно державою, інші три знаходяться в сумісному управлінні: працедавців, держави і профспілок. Переказ усіх коштів під керівництвом Пенсійного фонду унеможливилює управління соціальними засобами працедавців і профспілок. Надання йому таких повноважень означає, що дефіцит Пенсійного фонду України може частково покриватися за рахунок засобів інших фондів. В той час, коли в них може не вистачити достатньо коштів для виплати.

Гарантом надання матеріального забезпечення та соціальних послуг застрахованим особам фондом та стабільної його діяльності виступає держава.

Загалом, механізм соціального страхування спрацьовує ефективно за умови функціонування його складових, за допомогою яких держава забезпечує соціальний захист населення.

З метою покращення функціонування системи соціального захисту необхідно:

- ефективно управляти системою соціального страхування у відповідності з діючою нормативною базою і наявними фінансовими ресурсами;
- удосконалити механізм розподілу єдиного соціального внеску;
- чітко виписати механізм визначення розміру мінімального страхового внеску;
- спростити механізм виплати допомоги з тимчасової втрати працездатності працівникам, хвороба яких триває більше 5 днів;

- роботу Пенсійного фонду України зробити більш прозорою, що дозволить моніторити цільове використання коштів;
- розробити і законодавчо закріпити механізм, що унеможливить покриття дефіциту Пенсійного фонду України за рахунок засобів інших фондів.

Література

1. Конституція України [Текст]: [Закон України: офіц. текст: за станом на 28 червня 1996 року]. – К.: Відомості Верховної Ради України, 1996. – №30. – Ст.141
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI.
3. Закон України «Про облік та збір єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» [Електронний ресурс]: Закон України від 8.07.2010 р., № 2464–VI. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» [Електронний ресурс]: Закон України від 09.07.2003 р. №1058-IV. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, обумовленими похованням» [Електронний ресурс]: Закон України від 18.01.2001 р. №2240-III. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [Електронний ресурс]: Закон України від 02.03.2000 р. №1533-III. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві і професійного захворювання, що призвели за собою втрату працездатності» [Електронний ресурс]: Закон України від 23.09.99 р. №1105-XIV. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
8. Порядок взяття на облік та зняття з обліку в органах Пенсійного фонду України платників єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування: Постанова правління ПФУ № 27.09.2010р. – №21 – 6 зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.X.2010 р. № 995/18290.
9. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування: Постанова правління ПФУ затверджена від 27.09.2010р. № 21 – 5.
10. Порядок формування та подання страховальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування: Постанова правління ПФУ затверджено від 8.10.2010 р. № 22 – 2.
11. Положення про Державний реєстр загальнообов’язкового державного страхування: Постанова Правління ПФУ затверджена від 08.10.2010 р. № 22 – 1.
12. Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток» [Електронний ресурс]: Постанова КМ N 1107 (1107-2008-п) від 20.12.2008– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0005120-08>
13. Мельник С.І. Позитивні та негативні аспекти єдиного соціального внеску/ С.І.Мельник // Соціальна політика: проблеми, коментарі, відповіді. – 2009. – №7. – С.52–55.
14. Внукова Н. М. «Соціальне страхування»: навчальний посібник / Н. М. Внукова. – К.: Центр учбової літератури, 2009 – 412 с.
15. Конопліна Ю. С. Соціальне страхування: навч. посібник / Ю. С. Конопліна. – Суми: ВТД «Університетська освіта», 2008 – 224 с.
16. Мних М. В. Страхування та його роль у забезпеченні соціального захисту населення / М. В. Мних // Фінанси України. – 2007. – №6. – С. 39-45.

ПРАВОВА ПРИРОДА ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЛІСІВ В УКРАЇНІ

Ляпчак І.

(юрист)

Анотація. Автор розглядає поняття та правову природу державного контролю у галузі використання та охорони лісів. В основі діяльності у галузі контролю за охороною та використанням лісів – екологічна функція держави, обумовлена необхідністю збереження природних ресурсів для нинішніх та майбутніх поколінь людей.

Ключові слова: екологічне законодавство, лісове законодавство, державний екологічний контроль, державний контроль за охороною та використанням лісів.

Аннотация. Автор рассматривает понятие и правовую природу государственного контроля в области использования и охраны лесов. В основе этой деятельности необходимость реализации экологической функции государства, обусловленная потребностью сохранения природных ресурсов для нынешних и грядущих поколений людей.

Ключевые слова: экологическое законодательство, лесное законодательство, государственный экологический контроль, государственный контроль в области использования и охраны лесов.

Abstract: The author deals with the concept and the legal nature of state control over the use and protection of forests. Ecological function of the state due to the need to preserve natural resources for present and future generations lies at the heart of all the activities around the control over the use and protection of forests.

Keywords: environmental law, forestry law, the state environmental control, state control over protection and use of forests.

Закономірним виглядає твердження, що контроль і нагляд у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля “мають фундаментальне значення для забезпечення екологічного благополуччя” [1; 2; 3].

Зазначене повною мірою стосується і такої важливої сфери екологічних відносин, якими є лісові правовідносини, як з огляду на реальний стан лісового фонду України, так і з огляду на існуючі загальні проблеми здійснення державного управління в цій сфері.

Поняття державного контролю за використанням та охороною лісів зустрічається в чинному лісовому законодавстві, зокрема, найперше у відповідному законодавчому акті